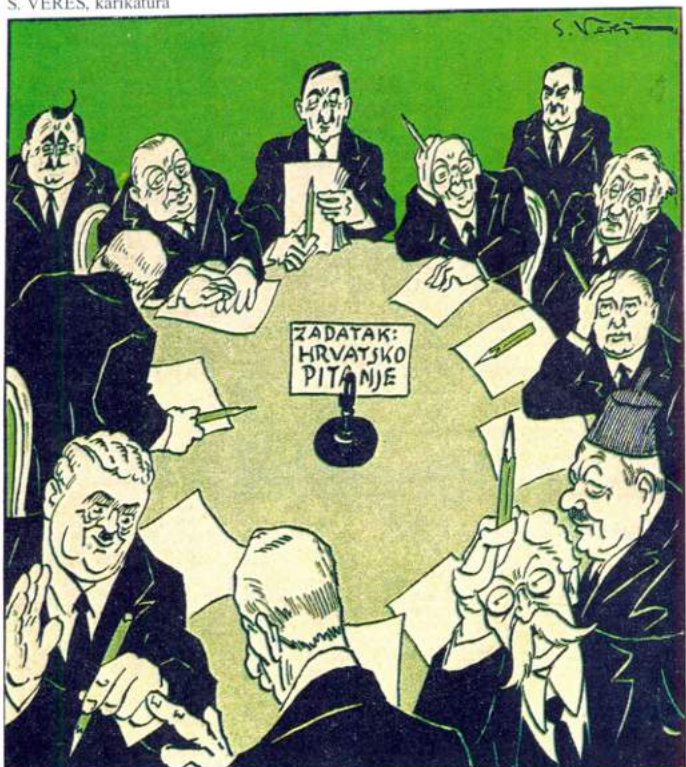

VEPRINAC, crkva Sv. Marka

S. VEREŠ, karikatura

— Polako, polako, gospodo! Vi znate, da hrvatsko pitanje mora brzo da se riješi.

VENZON, Stjepan, zlatar u Zadru (XVI. st.). Izradio 1588. okove za korice knjige pravila (matrikule) bratovštine svećenika u crkvi Sv. Stjepana (danas Sv. Šimun) s reljefnim likovima Bl. Dj. Marije i Sv. Stjepana. God. 1597. izradio je okov za ikonu Bl. Dj. Marije za bratovštinu drvodjelaca (graditelja). Oba su rada potpisana; nalaze se u Stalnoj zbirci crkvene umjetnosti u Zadru. Okov je za ikonu znatnije vrsnoće od okova korica i pokazuje osobine zrele renesanse.

LIT.: J. Petricoli, Stalna izložba crkvene umjetnosti u Zadru (katalog), Zadar 1980, str. 122–123. — Sijaj zadarskih riznica (katalog), Zagreb 1990. I. Pet.

VEPRINAC, naselje na platou ist. obronaka Učke, iznad Opatije. Prvi put se spominje 1374. u oporuci Huga Devinskoga. Od XV. st. vezan je upravno i posjedovno s Kastvom i Mošćenicama. God. 1500. ima svoj, hrvatskim jezikom pisani statut; očuvani su glagoljicom pisani sudski akti (1500–1750) i glag. matične knjige. — Od nekadašnjih gradskih utvrda preostali su dijelovi gradskoga zida s vratima na tri otvora u sklopu zgrade zvane komuna. Ispred njih se nalazi gradska loža i gotička, poslije barokizirana, kapela Sv. Ane s otvorenim trijemom (lopicom) pred zap. pročeljem. Na sjev. je zidu kapele uklesana godina gradnje, 1442; u njezinoj se unutrašnjosti nalaze još neočišćeni ostaci baroknih zidnih slika. Kroz gradska se vrata dolazi širokim, kamenom opločanim putem — stubama na najvišu točku mjesta, na kojoj se nalazi župna crkva Sv. Marka, sasvim barokizirana srednjovj. građevina s odijeljenim zvonikom. Crkva i zvonik okruženi su posebnim zidom. U crkvi su renesansno-barokne korske klupe, rustične obradbe; na arhitravu ulaznih vrata uklesana je godina 1574. — J od Veprinca, uz cestu koja se uspinje na Učku, stoji malena barokna kapela Sv. Jelene.

LIT.: G. Kohler, Memorie per la storia della Liburnica città di Fiume, Rijeka 1896. — B. Fučić, Glagoljski natpisi, Zagreb 1982. — Horvat—Matejčić—Prijatelj, Barok. R.

VEREŠ (Vörös), Slavko, karikaturist i publicist (Vrtilinska kraj Čazme, 24. XII. 1887 — London, 1953). Polazio Privremenu višu školu za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu od 1907. Objavljivao je karikature u »Koprivama« (1906–40), ali je surađivao i u drugim listovima: »Male novine«, »Novosti«, »Ilustrovani list«. Autor je nekoliko tisuća novinskih karikatura uz koje je sâm pisao tekstove. Prvi je naš autor kojemu je karikatura bila jedino područje lik. djelovanja te je od 1906. prvi u nas počeo potpisivati svoje novinske karikature. Vještim i lapidarnim crtežom, uz obilje modernih lik. zamisli, satirično je oslikavao društvene prilike, ističući u prvome redu različite anomalije socijalne i političke naravi. Uz društveno angažiranu karikaturu radio je portrete poznatih suvremenika i karikature zabavnoga značaja, koje se odlikuju iznimnom grafičkom vrijednošću. Stvorio je lik *Tončeka Tomaša*, koji, praćen psom Campekom, buntovno komentira suvremena zbivanja. Pisao je o suvremenoj karikaturi i objavio *Šaljivi vodič kroz Zagreb*. Poslije ukidanja »Kopriva« (1940) više se nije javljao, a od 1950. živio je u Londonu.

LIT.: J. Horvat, »Koprive« i prva generacija publicista-karikaturista u Hrvatskoj, Novinar, 1964, 1. — D. Horvatić, Ples smrti — antologija hrvatskog likovnog humora, Zagreb 1975. D. Hč.

VERIN, zaselak u J dijelu otoka Cresa. Kapela Sv. Teodora (Sv. Tudura), građena u osebujnim oblicima pučke romanike, napuštena je u prvoj pol. XIX. st.; očuvani su samo zidovi i izbočena apsida polukružna s krovnim pokrovom od kamenih škriplja, a u unutrašnjosti tragovi žuto i narančasto obojene žbuke.

LIT.: B. Fučić, Izvještaj o putu po otocima Cresu i Lošinj, Ljetopis JAZU, 1949, 55. — A. Mohorovičić, Prilog analizi razvoja historijske arhitekture na otocima Lošinj i Cresu, ibid., 1954, 59. — Isti, Problem tipološke klasifikacije objekata srednjovjekovne arhitekture na području Istre i Kvarnera, ibid., 1957, 62. R.

VERNEDA, Antonio de, arhitekt (1693–1774). Završio školovanje za vojnoga inženjera. U Rijeci je gradio barokni sklop Lazareta (1722–25), obnovio Gradsku vijećnicu 1740, barokizirao pročelje i dogradio zvonik crkve Sv. Roka 1754, sagrađio svoju vlastitu kuću na Rovu (1740, porušena 1969) i kuću biskupa Benzonija na Grivici. U riječku arhitekturu unosio je oznake srednjoeur. arhitekture. Vodio je gradnju Vojnoga brodograđilišta u Kraljevici 1722.

LIT.: Horvat—Matejčić—Prijatelj, Barok. — R. Matejčić, Iz barokne Rijeke, Dometi, 1983, 1–3. V. Fo.

VERNER (Verner-Rozanović), Ljubomir, slikar (Vukovar, 28. VIII. 1898 — Osijek, 5. VI. 1967). Pohađao je Akademiju u Zagrebu od 1917. Djelovao je kao slikar, scenograf i lik. pedagog u Srbiji, od 1955. živio u